

UNITAT DIDÀCTICA N° 2. Protocols i architectures de xarxes de comunicacions. Estàndards. Associacions.

En finalitzar aquesta unitat els alumnes han de ser capaços d'assolir els següents:

Objectius terminals
<ul style="list-style-type: none">
• Diferenciar la composició física d'un sistema de xarxa, els medis físics de transmissió, els equips, els estàndards de funcionament i el mode de connexió, a partir de la documentació tècnica.
<ul style="list-style-type: none">
• Elaborar diagrames generals i detallats per a la instal·lació del cablejat, estacions de treball i unitats de connexió de la xarxa.
<ul style="list-style-type: none">
• Relacionar les necessitats de comunicació, accés de dades i documents d'una organització amb els serveis de comunicació de dades públiques i privades existents i el cost que representa.

Continguts

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

Bàsics:

- Xarxes de comunicacions. Necessitat i aplicacions de les xarxes.
- Tipus de xarxes de comunicacions (la xarxa telefònica, la xarxa d'àrea local, les xarxes d'àrea extensa (MAN, WAN), etc.
- El concepte de Protocol. Comunicació entre sistemes.
- Normes i associacions d'estàndards.
- El model de referència OSI: estructura de capes, comunicació entre capes, serveis, primitives, identitats i interfícies.
- Els nivells OSI orientats a la xarxa (nivell físic, nivell d'enllaç i el nivell de xarxa).
- Els nivells OSI de transport i orientats a l'aplicació (nivells de transport, sessió, presentació i aplicació).
- El model d'Internet: Arquitectura TCP/IP.

Complementaris:

- Xarxes en anell, xarxes FDDI, xarxes Ethernet, xarxes Frame Relay, xarxes ATM i xarxes de satèl·lits.

Procedimentals

Bàsics:

- Descriure els diferents tipus de xarxes: la xarxa telegràfica i la xarxa telefònica, la xarxa d'àrea local, la xarxa d'àrea extensa, les xarxes metropolitanes i les xarxes virtuals.
- Identificar els protocols utilitzats a les xarxes de comunicacions.
- Identificar els diferents tipus de xarxes, tenint en compte les seves característiques, serveis que ofereixen, l'àmbit geogràfic, la velocitat de transmissió, taxa d'error, etc.
- Descriure el model de referència OSI: estructura de capes, comunicació entre capes, tipus de serveis.
- Identificar els nivells OSI orientats a xarxa i les seves funcions: nivell físic, nivell d'enllaç i nivell de xarxa.
- Identificar els nivells OSI de transport i orientats a l'aplicació: nivells de sessió, presentació i aplicació.

Complementaris:

- Descriure un exemple funcional de l'arquitectura OSI.
- Descriure l'estructura de les xarxes d'àrea local.

Actitudinals

- La importància que tenen les architectures de comunicacions, ja que tota l'estructura de comunicació està organitzada jeràrquicament i sota uns protocols que estandarditzen el procés de comunicació.

- Aquest tema té un alt contingut procedimental i afavoreix la potenciació de múltiples aptituds clau com la resolució de problemes o l'organització en el treball. A més aporta formació extra de base que permet al professional potenciar la confiança en ell mateix, augmentar la seva capacitat per progressar i promocionar dins la professió i conèixer els estàndards i les seves possibles implicacions en la seguretat laboral.

Metodologia. Nuclis d'activitat

Sessió	Activitats d'ensenyament-aprenentatge	Temps
1	NA 1. Activitats de presentació-motivació A través d'una exposició oral i amb l'ajuda d'unes transparències en format digital, transmetre la importància que tenen els protocols, les architectures de comunicacions, els estàndards i les associacions internacionals, com a normes comunes definides per la comunitat d'usuaris i desenvolupadors de xarxes de comunicacions amb l'objectiu de facilitar-ne el seu ús i desenvolupament de forma organitzada i jerarquizada.	30 min.
1	NA 2. Activitats de coneixements previs Mitjançant una activitat de grup realitzaré preguntes obertes a la classe, amb l'objectiu d'esbrinar el nivell de coneixement que tenen els alumnes sobre els protocols de comunicacions, les organitzacions i els seus estàndards. L'objectiu principals es fer que s'adonin que els temes que tractarem en aquesta unitat didàctica ja formen part del seu dia a dia i que possiblement sense saber-ho ja tenen uns coneixements previs sobre protocols, architectures de comunicacions, etc.	30 min.
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11	NA 3. Activitats de desenvolupament de continguts Explicació oral amb el suport de documentació en forma de transparències digitals: <ul style="list-style-type: none"> NA 3.1. Xarxes de comunicacions. Necessitat i aplicacions de les xarxes. NA 3.2. Tipus de xarxes de comunicacions (la xarxa telefònica, la xarxa d'àrea local, les xarxes d'àrea extensa (MAN, WAN), etc. NA 3.2. El concepte de Protocol. Comunicació entre sistemes. NA 3.3. Normes i associacions d'estàndards. NA 3.4. El model de referència OSI: estructura de capes, comunicació entre capes, serveis, primitives, identitats i interfícies. NA 3.5. Els nivells OSI orientats a xarxa (nivell físic, nivell d'enllaç i el nivell de xarxa). NA 3.6. Els nivells OSI de transport i orientats a l'aplicació (nivells de transport, sessió, presentació i aplicació). NA 3.7. El model d'Internet: Arquitectura TCP/IP. Mitjançant la tècnica de <i>brainstroming</i>: NA 4.1. 1era sessió. Descriurem tots junts a la pissarra els tipus de xarxes existents. NA 4.2. 2ona sessió. Descriurem tots junts a la pissarra les diferents capes del model OSI i les seves funcions i posarem exemples de protocols de cada capa. Per parelles realitzaran les següents activitats: <ul style="list-style-type: none"> NA 5.1. Els alumnes realitzaran un esquema on identificaran i explicaran els tipus de xarxa disponibles a l'aula, així com els protocols utilitzats. NA 5.2. Realitzar un treball d'investigació sobre els sistemes de comunicacions, explicant les seves característiques i funcions. 	50min./ sessió
3 i 10		45 min./ sessió
2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10		50min./ sessió
10 i 11	Activitats de consolidació de coneixements NA 6. Activitat a l'aula estructurada en forma de joc o gimcana on els alumnes hauran d'identificar un cas real de xarxa de comunicacions (la xarxa local de l'aula d'informàtica) els diferents nivells de la capa OSI.	50 min./ sessió
10, 11 i 12	Activitats de reforç NA 7. Realitzar un treball amb els tipus de xarxes existents, tenint en compte les seves característiques, serveis que ofereixen, l'àmbit geogràfic, la velocitat de transmissió, etc.	50 min./ sessió
12	NA 8. Activitats d'avaluació Prova objectiva escrita de 30 preguntes curtes. L'observació i seguiment dels exercicis realitzats a classe.	100 min.

<i>Sessió</i>	<i>Activitats d'ensenyament-aprenentatge</i>	<i>Temps</i>
	Total hores:	30h

Segons els quadre d'activitats proposats s'empren en els següents:

- **Espais:** les activitats es desenvoluparan a l'aula d'informàtica.
- **Agrupaments:** les activitats a desenvolupar seran realitzades per equips de 2 a 3 alumnes, amb l'objectiu d'incentivar el treball en equip i les relacions interpersonals.
- **Recursos:**
  - El llibre de text: *Xarxes d'àrea local* de McGraw Hill. Equips informàtics i transparències.
  - Una [animació d'una pila de protocols](#) d'una pila de protocols OSI.
  - Una sèrie d'adreces web (vegeu l'annex), que contenen informació sobre els continguts tractats en la unitat.
  - Una pel·lícula de vídeo on es mostra el flux de la comunicació de dades en el model OSI.

Avaluació

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Explicar els fonaments, tècniques i característiques bàsiques de la transmissió d'informació i els tipus de xarxes.
- Citar els diferents protocols, estàndards i associacions més utilitzats per la connexió a xarxes de comunicació públiques i privades i explicar les seves corresponent architectures.
- Sintetitzar els diferents nivells, funcions i serveis del model de referència per a la interconnexió de sistemes oberts, a fi d'establir la seva relació amb altres estructures i models.
- Identificar les característiques i mètodes d'accés corresponents a les architectures més usuals, explicant el seu funcionament bàsic i les prestacions que ofereixen.

INSTRUMENTS I PROCEDIMENTS D'AVALUACIÓ

Mitjançant una prova objectiva escrita que consta de 30 preguntes curtes on s'avalua els continguts conceptuals i procedimentals.

Mitjançant la fitxa de registre (veure l'Annex 1), avaluaré els continguts actitudinals:

motivació i interès per la matèria, participació, observació d'activitats i assistència.

CRÍTERIS DE QUALIFICACIÓ

La nota d'aquesta unitat didàctica s'obté de la nota obtinguda en la prova objectiva i de les observacions anotades a la fitxa de registre, puntuant de 0 a 10 punts. El percentatge assignat a cadascuna de les parts serà:

- **25 % continguts conceptuals (suport), 60% procedimentals (organitzadors) i 15% actitudinals**

ACTIVITATS

<i>FITXA NUCLI D'ACTIVITAT UD2 / NA 3.4 / 01</i> <i>El model de referència OSI: estructura de capes, comunicació entre capes, serveis, primitives, entitats i interfícies.</i>	
<i>Identificador de l'activitat:</i>	<i>UD2 / NA 3.4 / 01</i>
<i>Durada:</i>	50 min.
<i>Definició de l'activitat</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Explicació oral amb el suport de transparències digitals del model de referència OSI.	
<i>Objectius que l'alumnat ha d'assolir</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer i entendre les conceptes següents:<ul style="list-style-type: none"> • Estructures en capes • Mecanismes de comunicació entre capes (Interfícies, serveis i primitives) • El concepte d'entitat • Conèixer el model de referència OSI i els seus nivells (físic, enllaç, xarxa, transport, sessió, presentació i aplicació). • Conèixer els protocols més importants (TCP/IP, Ethernet, HTTP, HTML, etc.) • L'alumne ha d'entendre la importància de disposar d'un model de referència i assumir la importància que tenen i tindran els protocols, els models i els estàndards i les associacions que el promouen en el desenvolupament de la era de la informació.	
<i>Organitzadors previs</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de protocol. • Els conceptes sobre Sistemes de Comunicacions de la unitat didàctica 1. • Els conceptes sobre Xarxes de comunicacions de la unitat didàctica 1.	
<i>Continguts a desenvolupar</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Breu història del model de referència OSI. Comparativa amb TCP/IP. • Explicació del model de referència OSI. Conceptes. • Mitjançant una presentació dinàmica, explicar els 7 nivells del model de referència OSI.<ul style="list-style-type: none"> • Exemples de programari, maquinari i agents (usuaris, màquines automatitzades) que poden intervenir en el procés de comunicacions i en quins nivells actuen. • Exemple de seguiment d'una comunicació completa (petició i recepció d'una pàgina web) passant per totes les capes OSI.	

- Presentació de la pila de protocols.
- Comunicació entre capes. Serveis, primitives, interfícies i entitats.
- Avantatges i inconvenients dels sistemes per capes.
- Importància del model OSI i dels estàndards. La Torre de Babel.
- Llista dels protocols més importants per nivells OSI.

Desenvolupament de l'activitat

- Exposició oral amb demostracions interactives dels continguts.

Recursos

- Ordinadors connectats amb xarxa d'àrea local amb connexió a Internet.
- Transparències que els alumnes poden descarregar-se de la Intranet

Avaluació

Mitjançant la fitxa de registre (veure l'Annex 1), avaluaré els continguts actitudinals: motivació i interès per la matèria, participació i assistència, així com l'observació de la realització de les activitats proposades.

FITXA NUCLI D'ACTIVITAT UD2 / NA 3.4 / 02 Activitat de demostració del model de referència OSI	
Identificador de l'activitat:	UD2 / NA 3.4 / 02
Durada:	50 min.
Definició de l'activitat	
<ul style="list-style-type: none"> Demostrar la existència de les capes OSI i dels diferents protocols de xarxa, mitjançant l'anàlisi de l'exemple de l'activitat anterior (petició d'una pàgina web). Per assolir aquest objectiu utilitzarem l'analitzador de protocols Ethereal 	
Objectius que l'alumnat ha d'assolir	
<ul style="list-style-type: none"> L'objectiu d'aquesta pràctica és aportar significat i funcionalitat a l'explicació teòrica de conceptes de l'activitat anterior. Reforçar i detallar els conceptes de protocols i capes de l'arquitectura de xarxa OSI. 	
Organitzadors previs	
<ul style="list-style-type: none"> Concepte de protocol. Els conceptes sobre Sistemes de Comunicacions de la unitat didàctica 1. Els conceptes sobre Xarxes de comunicacions de la unitat didàctica 1. 	
Continguts a desenvolupar	
<ul style="list-style-type: none"> Captura amb Ethereal de l'exemple de petició de pàgina web Anàlisi en detall de la captura realitzada. Identificació dels protocols de les diferents capes de l'arquitectura OSI: <ul style="list-style-type: none"> Nivell 7. Nivell d'aplicació: Protocol HTTP. Nivell 6. Nivell de presentació : Protocol HTML. Nivell 5. Nivell de sessió: Protocol HTTPS. Nivell 4. Nivell de transport : Protocol TCP. Nivell 3. Nivell de xarxa : Protocol IP . Nivell 2. Nivell d'enllaç : Protocol Ethernet. Adreces MAC. 	
Desenvolupament de l'activitat	
<ul style="list-style-type: none"> Pràctica guiada mitjançant l'ús de l'aplicació Ethereal. 	
Recursos	
<ul style="list-style-type: none"> Ordinadors connectats amb xarxa d'àrea local amb connexió a Internet. Transparències que els alumnes poden descarregar-se de la Intranet 	
Avaluació	
Mitjançant la fitxa de registre (veure l'Annex 1), avaluaré els continguts actitudinals: motivació i interès per la matèria, participació i assistència, així com l'observació de la realització de les activitats proposades.	